

Sygn. akt: III AUa 24/14

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska

SSO del. Joanna Kasicka . (spr.)

Protokolant: st.sekr.sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2014 r. w Łodzi

sprawy **A. U. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o emeryturę,

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 18 października 2013 r., sygn. akt: V U 656/13;

**oddala apelację.**

Sygn. akt III AUa 24/14

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 maja 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił A. U. (1) prawa do emerytury z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na tej podstawie, że nie spełnia wszystkich ustawowych przesłanek do przyznania prawa do tego świadczenia. Na wymagane 15 lat pracy w szczególnym charakterze (pracy nauczycielskiej) organ rentowy uznał za udowodnione 10 lat, 5 miesięcy i 24 dni. Organ rentowy nie zaliczył do powyższego okresu pracy wykonywanej w byłej NRD w okresie od 17 stycznia 1983 r. do 22 lipca 1987 r. uznając, że w wymienionym okresie wnioskodawczyni pracowała jako tłumacz, a zatem nie był to okres pracy pedagogicznej uprawniającej do dochodzonego świadczenia.

W odwołaniu od powyższej decyzji A. U. (1) wskazywała, że w spornym okresie pracowała jako tłumacz i nauczyciel języka niemieckiego i okres ten na mocy decyzji Kuratorium (...) z dnia 21 sierpnia 1987 r. został jej zaliczony do okresu pracy pedagogicznej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 18 października 2013 r. Sąd Okręgowy w Kaliszu oddalił odwołanie A. U. (1).

Wydając zaskarżony wyrok sąd pierwszej instancji za podstawę orzeczenia przyjął następujące ustalenia faktyczne:

A. U. (1) urodziła się (...) Organ rentowy przyjął za wykazane, że na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawczyni udowodniła ogólny staż pracy w wymiarze 22 lat, 5 miesięcy i 23 dni, w tym w szczególnym charakterze, jako pracy nauczycielskiej, 10 lat, 5 miesięcy i 23 dni. Ubezpieczona nie jest członkiem OFE.

W okresie od 17 stycznia 1983 r. do 22 lipca 1987 r. wnioskodawczyni pracowała w zakładzie (...) w byłej NRD, na stanowisku tłumacza.

Wskazany wyżej pracodawca zatrudniał m.in. polskich pracowników. A. U. (1), oprócz pracy tłumacza, prowadziła dla nich naukę języka niemieckiego. Odbываła się ona na terenie zakładu, w wymiarze 4 godzin tygodniowo, dla każdego z nich. Kurs jaki przechodzili, nie kończył się egzaminem.

Kuratorium (...) Urzędu Wojewódzkiego w K. pismem z dnia 21 sierpnia 1987 r. zaliczyło wnioskodawczyni dla celów uposażeniowych sporny okres pracy określając go jako „okres pracy zawodowej niepedagogicznej dającej doświadczenie przydatne do pracy nauczycielskiej„.

Od dnia 29 listopada 2008 r. A. U. (1) jest uprawniona do emerytury nauczycielskiej.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie ubezpieczonej za niezasadne. Powołując się na przepisy art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 i 15 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze Sąd Okręgowy wskazał, że A. U. (1) dla skutecznego swojego wniosku o emeryturę z art. 184 winna na dzień 1 stycznia 1999 r. spełnić następujące warunki ustawowe: 1) ukończyć 55 rok życia; 2) pozostawać poza strukturą OFE; 3) wylegitymować się ogólnym stażem pracy w wymiarze minimum 20 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnym charakterze, tj. pracy nauczyciela, wychowawcy lub innego pracownika pedagogicznego, wykonującego pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy Karta Nauczyciela. Sąd Okręgowy po przytoczeniu treści art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela zaznaczył, że przepis ten placówki i podmioty, w których zatrudnienie jest pracą nauczycielską w rozumieniu przywołanych wyżej przepisów, wymienia w sposób enumeratywny. Sąd ocenił, że podmiot, w którym A. U. (1) w spornym okresie czasu wykonywała pracę tłumacza, którą dzieliła z prowadzeniem nauki języka niemieckiego dla zatrudnionych w nim polskich pracowników, bez wątplenia nie mieści się w tym katalogu. Dodatkowo Sąd Okręgowy podkreślił, że wbrew twierdzeniom ubezpieczonej pracy wykonywana przez nią w tym czasie nie została też zakwalifikowana jako praca nauczycielska przez Kuratorium (...) w przywołanym przez nią piśmie z roku 1987. Brzmienie jego jest bowiem zgoła odmienne od oczekiwanych przez zainteresowaną treści. W konsekwencji Sąd Okręgowy stwierdził, że A. U. (1) nie wykonywała w spornym okresie czasu, pracy nauczycielskiej w rozumieniu przywołanych wyżej przepisów, a tym samym nie legitymuje się dalszym, ponad uznany przez ZUS, okresem pracy w szczególnym charakterze, co uprawniałoby ją do dochodzonego świadczenia.

Powyższy wyrok zaskarżyła w całości apelacją ubezpieczona, za pośrednictwem pełnomocnika, zarzucając:

- naruszenie art. 233 §1 k.p.c. poprzez sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego wyprowadzenie z zebranego materiału dowodowego ustalenie, iż powódka A. U. (1) nie uzyskała prawa do emerytury,
- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędne ustalenia faktyczne, na których Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie oraz sprzeczność zebranego w sprawie materiału dowodowego z wnioskami poczynionymi przez Sąd Okręgowy oraz pominięcie istotnych dowodów, mających wpływ na treść wydanego rozstrzygnięcia.

Wskazując na powyższą podstawę ubezpieczona wniosła o zmianę wyroku poprzez zmianę zaskarżonej decyzji ZUS i przyznanie prawa do emerytury, oraz o obciążenie organ rentowy kosztami postępowania w całości, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji wskazano, że Sąd Okręgowy jako bezsporną okoliczność przyjął, że A. U. (1) w okresie od 17 stycznia 1983 r. do 22 lipca 1987 r. pracowała w zakładzie (...) w byłej NRD na stanowisku tłumacza, pomijając zupełnie, że w tym samym czasie pracowała ona także na stanowisku nauczyciela języka niemieckiego w szkole zawodowej, co wynika wprost z oświadczenia złożonego do akt sprawy przez W. Z. (1). Skarżąca podniosła zarzut, że sąd I Instancji niezasadnie przyjął, że pracownicy zatrudnieni w (...) Z. przechodzili kurs, podczas gdy wszystkie dowody osobowe oraz oświadczenia W. Z. (2) wskazują na fakt prowadzenia zajęć lekcyjnych w ramach szkoły. Także świadkowie K. M. i M. W. potwierdzili, że uczęszczali na zajęcia lekcyjne poza swoim czasem pracy. Lekcje te prowadziła A. U. (2) w grupach liczących ok. 20 osób, odbywały się one w wydzielonej w tym celu sali. Uczęszczali na lekcje języka niemieckiego realizując polecenia służbowe. Nie była to zatem prywatna inicjatywa odwołującej. Okoliczność nadto, że pracowników pochodzących z Polski zatrudnieniowych było ponad 100, co daje liczbę co najmniej 6 oddziałów, i przy ustaleniu, że każda grupa miała w planie tygodniowym 4 godziny zajęć z języka niemieckiego, powoduje, że rozmiar pracy nauczyciela ubezpieczonej wynosił co najmniej 24 godzin zajęć tygodniowo. Ta ilość godzin wskazuje na przekroczenie jednego etatu (18 godzin lekcyjnych) o jedną trzecią. Zdaniem skarżącej praca wykonywana przez nią mieści się w katalogu prac dydaktycznych, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela.

Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie apelacji.

### **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:**

Apelacja ubezpieczonej jest bezzasadna i jako taka podlega oddaleniu. Sąd Okręgowy wydał bowiem trafne rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie zarówno w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy jak i treści obowiązujących przepisów prawa.

Przedmiotem sprawy było prawo do emerytury w związku z zatrudnieniem w szczególnym charakterze na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 z późn. zm.). Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 (to jest w wieku niższym niż określony jako powszechny wiek emerytalny), jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (czyli na dzień 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli: 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn; oraz 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (to jest wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn). Dodatkowym warunkiem, określonym w ust. 2 art. 184, jest także nieprzystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Za przepisy dotychczasowe, o których mowa w art. 184 ustawy, uznać trzeba regulacje rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43, z późn. zm.). W świetle treści § 2 ust. 1 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Rozporządzenie w § 4 ust. 1 określiło nadto, że osoba zainteresowana winna osiągnąć wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, oraz posiadać wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Z kolei w zakresie pracy nauczyciela treść § 15 rozporządzenia stanowi wyraźnie, że nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1-7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 i jest uważany za wykonującego prace w szczególnym charakterze.

Artykuł 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (tekst jednolity Dz.U. z 2014 r., poz. 191) w brzmieniu obowiązującym w spornym czasie stanowił, że ustawie tej podlegają:

- 1) nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni państwowych szkół i innych placówek oświatowych i szkoleniowych, wychowawczych, opiekuńczo-wychowawczych, utworzonych i działających na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania,
- 2) nauczyciele i wychowawcy placówek leczniczych, leczniczo-wychowawczych i leczniczo-opiekuńczych,
- 3) nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich, rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych oraz szkół przy zakładach karnych,
- 4) pracownicy pedagogiczni bibliotek szkolnych i pedagogicznych, ośrodków metodycznych i placówek poradnictwa wychowawczo-zawodowego,
- 5) nauczyciele zatrudnieni w szkołach, placówkach kształcenia artystycznego dzieci i młodzieży, placówkach wychowawczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych, prowadzonych przez związki spółdzielcze, instytucje i organizacje społeczne prowadzące statutową działalność oświatowo-wychowawczą i kształcenie artystyczne,
- 6) nauczyciele zatrudnieni w organach administracji państwowej na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w zakresie ustalonym ustawą,
- 7) nauczyciele zatrudnieni w organizacjach politycznych i społecznych oraz w związkach zawodowych na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w zakresie ustalonym ustawą.

Ścisła konstrukcja przepisu art. 1 ustawy - Karta Nauczyciela nie zezwala na jego wykładnię rozszerzającą poprzez uwzględnienie również innego zatrudnienia, choćby w myśl odrębnych przepisów podlegało ono zaliczeniu do pierwszej kategorii zatrudnienia (obecnie do zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze). Inaczej mówiąc do okresów pracy w szczególnym charakterze nie można nauczycielowi zaliczyć żadnego innego okresu niż dokładnie w tym przepisie wyszczególnionego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 1986 r. sygn. III UZP 56/85, opubl. OSNC 1986/12/203; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 22 października 2013 r. sygn. III AUa 329/13, opubl. LEX nr 1441533).

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy niekwestionowane pozostało ustalenie, że w objętym sporze okresie od 17 stycznia 1983 r. do 22 lipca 1987 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w (...) Z. na terenie byłej NRD jako tłumacz, co w sposób jednoznaczny potwierdza zaświadczenie wystawione przez wymieniony zakład w dniu 7 lipca 1987 r. Na podstawie zeznań przesłuchanych w sprawie świadków K. M. i M. W. oraz zeznań samej wnioskodawczyni Sąd I instancji ustalił, że poza pracą tłumacza zajmowała się ona także nauką języka niemieckiego zatrudnionych w fabryce (...). Z zeznań tychże świadków wynika, że naukę języka Polacy pobierali w wymiarze 4 godzin tygodniowo, w czasie wolnym od pracy. Naukę języka pracownicy pobierali obowiązkowo – był to narzucony przez pracodawcę warunek kontynuacji zatrudnienia. Zajęcia odbywały się w przeznaczonych do tego sali w hotelu, w którym zakwaterowani byli wszyscy pracownicy, w tym także sama ubezpieczona. Był prowadzony dziennik z ocenami, lecz sam kurs żadnym egzaminem się nie kończył.

W świetle tak poczynionych ustaleń prawidłowo Sąd Okręgowy wywiódł, że okresu pracy ubezpieczonej w (...) Z. w czasie od 17 stycznia 1983 r. do 22 lipca 1987 r. nie można uwzględnić do okresów pracy nauczycieli, wychowawców lub innych pracowników pedagogicznych wykonujących pracę nauczycielską, o jakiej mowa w art. 1 ustawy Karta Nauczyciela. Zważyć przede wszystkim należy, że kryterium decydującym o zaliczeniu danej pracy do prac wymienionych w art. 1 ustawy Karta Nauczyciela jest nie tylko charakter wykonywanej pracy (pedagogicznej) lecz także miejsce jej wykonywania a ściślej podmiot zatrudniający. Osoby zatem zatrudnione w placówkach czy ośrodkach innych niż wymienione w art. 1 przepisom Karty Nauczyciela nie podlegają. Odnosząc powyższe do zastosowanej przez Sąd Okręgowy kwalifikacji pracy ubezpieczonej w spornym okresie należy zauważyć, że podmiot, u którego

ubezpieczona świadczyła pracę, w żadnym razie nie kwalifikuje się do podmiotów wymienionych w art. 1 ustawy Karta Nauczyciela, a zastrzeżenia nie zgadzającego się z tym pełnomocnika skarżącej stanowią jedynie nieuzasadnioną, bo nie popartą żadnymi dowodami, polemikę z prawidłowymi ustaleniami sądu I instancji. Twierdzenia pełnomocnika, że pracę swą ubezpieczona w rzeczywistości wykonywała w przyzakładowej szkole nie zostały poparte żadnymi miarodajnymi dowodami. Dowodem takim w szczególności nie jest załączone do akt oświadczenie W. Z. (1), jako że dowód taki w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania cywilnego stanowiłoby jedynie przesłuchanie W. Z. (1) w charakterze świadka, który to dowód ostatecznie z inicjatywy samej ubezpieczonej nie został przeprowadzony.

W świetle powyższego, dodatkowo mając na uwadze treść art. 116 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który ciężar dowodu przekłada na zainteresowanego, zasadnie Sąd Okręgowy uznał, że przeprowadzone w niniejszej sprawie dowody nie wykazały, że apelująca ubezpieczona spełnia przesłankę posiadania na dzień 1 stycznia 1999 r. co najmniej 15 letniego okresu pracy w szczególnym charakterze. Apelująca nie zdołała podważyć żadnego z zaprezentowanych elementów procesu wyrokowania, a jej argumentacja ma charakter wyłącznie polemiczny. Skarżąca w istocie nie wskazała jakichkolwiek merytorycznych zarzutów, które mogłyby prowadzić do skutecznego zakwestionowania dokonanej oceny.

W tym stanie rzeczy apelacja ubezpieczonej polegała oddaleniu, o czym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 385 k.p.c.